

ISKOLAÉRETTI?!

Szántainé Baráth Anita
óvodapszichológus

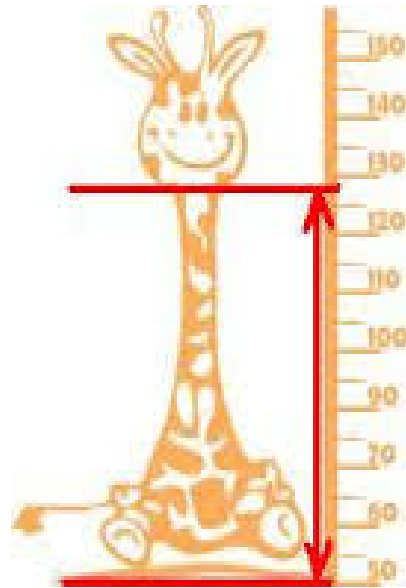
Az iskolába való beiratkozást megelőzően számos család életében kérdések merülnek fel: Menjen iskolába? Maradjon még óvodában (amennyiben erre a jogszabály lehetőséget ad)? Milyen iskolát válasszunk?

Az iskolakezdés két fontos momentuma a **tankötelezettség** és az **iskolaérettség**.

A **tankötelezettség**ről azt mondja a jogszabály, hogy „A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik”. (2011. évi törvény a nemzeti köznevelésről 45. §. (2) A tankötelezettség kezdetéről az óvoda vezetője, illetve ha hiányzik az óvoda és a szülők közötti egyetértés, akkor az óvoda, az iskola vezetője vagy a szülő kezdeményezésére az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság dönt. Ebből kitűnik, hogy az óvodapedagógusokkal való konzultáció elengedhetetlen és szükségszerű! Senki nem ismeri a szülőkön kívül jobban a gyermeket, mint az a személy, akihez három, illetve négy éven keresztül óvodai közösségbe jár. A gyermek érdekeinek szem előtt tartásával szükséges meghozni a legjobb döntést!

Mit jelent az, hogy egy gyermek iskolaérett? Az **iskolaérettség** fogalma azonos az iskolába lépéshez szükséges fejlettséggel, vagyis a tanköteles korú gyermek rendelkezik a sikeres iskolakezdéshez szükséges készségekkel, képességekkel, adottságokkal. Iskolaérettség esetén beszélhetünk egy hármas feltételrendszerrel, vagyis a fizikai, pszichikus és szociális érettség jellemzőiről. Nézzük meg egy kicsit részletesebben, mit is jelentenek ezek

- **Fizikai/testi alkalmasság**

- Eljut az első alakváltozáshoz, arányosabbá válnak a végtagok, a törzs méretei, és jellemző lesz a hirtelen hossznövekedés.
- Az óvodáskor végére a gyerekek testmagassága elérheti a 110 - 120 cm-t, míg a testsúlyuk a 19-20 kg-ot.
- Az állkapocscsontban megindul a fogváltás.
- Az izomrendszer tovább fejlődik tömege kb. a testsúly 20-30%-at teszik ki.
- Általában 7 éves korra fejlődik ki a finommotoros koordináció olyan mértéke, amely az írástanulás feltétele. A csontosodás folyamata nem fejeződik be ebben a korszakban, a kéztő- és kézközép csontok, ujjpercek csontosodása 11 éves kor körül fejeződik be.
- Nagymozgás terén mozdulatai egy része automatikussá vált, nem kíván odafigyelést, képes tudatosan irányítani mozdulatait.
- Ismeri testrészeit, megkülönbözteti a jobb-, baloldalt.
- Ismeri a téri irányokat.
- Járása, futása ritmusos.
- Lépcsőn, létrán továbbhaladó lépéssel közlekedik.

- Magabiztos a labda eldobás, elkapás, valamint a célbadobás területén.
 - Megfelelő egyensúlyozó érzékkel rendelkezik.
 - Mozgásos játékokat önállóan kezdeményez, esetleg szervez is tevékenységeit.
 - Betartja a szabályokat.
 - Kialakul egészséges versenyszelleme.
 - Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan tudja irányítani.
- **Pszichés/pszichikus alkalmasság**
 - *Beszéd:*
 - Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél,
 - gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni,
 - minden szófajt használ,
 - különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtaikat alkot,
 - végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - a szókincs rohamosan fejlődik, a gyerekek már 6000 szót ismernek.
 - *Figyelem:*
 - Önkéntelen figyelemre sokáig képes (a számára érdekes dolgok lekötik),
 - a szándékos figyelem kialakulóban van (6-7 éves korban mindössze 5-10 perc, maximum 15 perc), nehezen tűri a monoton tevékenységet,
 - a figyelem terjedelme fokozatosan fejlődik, óvodáskorban már két-három tárgyra is képes egyidőben.
 - *Emlékezet, gondolkodás:*
 - Gondolkodása már nem minden esetben kötött cselekvéshez, eszközhöz,
 - társasjáték során képes a szabályok betartására,
 - 4 - 5 felsorolt szót is vissza tud mondani,
 - 7 – 8 kirakott elemre vissza tud emlékezni,
 - meglátja az ok – okozati összefüggéseket (pl. hideg van, fázom),
 - meg tudja különböztetni a valóságot és a képzeletet, elkülönül a valóságtudat és a mesetudat,
 - a tanulás, mint önálló tevékenység csak 7 éves kor körül jelenik meg.
- **Szociális/érzelmi/akarati érettség**
 - Korának megfelelő érzelmi kiegyensúlyozottsága, közösséghez való alkalmazkodó képessége, önmaga szükségleteinek késleltetése, mások szempontjainak figyelembevétele.

- Közösség igénye, beilleszkedés könnyedsége
- Kialakult szabálytudat
- Felnőtt irányításának elfogadása
- Megfelelő önbizalommal és önértékelő képességgel rendelkezik
- Képes kapcsolatot teremteni gyermek és felnőtt viszonylatban egyaránt
- Készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására
- Akarata és kitartása erősödik, megszilárdulnak a pozitív akarati tényezők
- Megfelelő önuralommal rendelkezik
- Képes az esetleges kudarcélmény elviselésére
- Konfliktusmegoldás során kompromisszum kész
- Képes önálló problémamegoldásra

Természetesen az óvodáskor végére számos más képességgel is felvérteződnek a gyermekek, amelyek mind sikeresebbé tehetik az iskolai életben való beválást. Ezek a következők:

- **Egészséges életmód szokásainak alakulása**

- Kialakul az igénye az egészséges életmódra, az egészségmegőrzés szokásai iránt.
- Igényli a tisztaságot, ápoltságot, a rendet.
- Tisztálkodási, öltözködési teendőit önállóan, szükség esetén segítséggel végzi.
- Étkezési szokásaira a kulturáltság jellemző.
- Az önkiszolgálás természetes igényévé válik (WC-, zsebkendő használat).

- **Rajzfejlődés**

- Eszközöket, technikákat készség szintjén kezdi alkalmazni
- Mondanivalóját képi megjelenítésben fejezi ki
- Környezete iránt igényes-, a szép iránt nyitott
- Kialakult esztétikai érzéke ez alapján képes a szép meglátására
- Formagazdagon építkezik
- Képes szóban kifejezni véleményét a látott alkotásokról
- Az emberalakrajzok egyre jobban megközelítik a valóságot
- A rajzon is meg tudja különböztetni a jobb és baloldalt
- Jellegzetessé válik a mozgó alakok rajzolása

- **Ének – zene területén**

- Felfedezi a hangok szépségét, képes másokkal együtt énekelni, dalos játékokat játszani
- Kifejlődik zenei képzelete, alkotókedve alapozódik

- Felismeri a ritmusváltozásokat
 - Megkülönbözteti a hangszínek árnyalatait
 - Felismeri és megnevezi a környezet hangjait, zörejeit
 - Önállóan használja a ritmushangszereket
 - Szívesen hallgat zenét és fakad dalra
 - Esztétikusan, egy ütemben képes együttmozogni, változatos térformában „táncolni”
- **Külső világ tevékeny megismerése, elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről:**
 - tudja nevét,
 - lakcímét,
 - szülei foglalkozását,
 - felismeri a napszakokat, évszakokat, hónapokat és a hét napjait;
 - ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
 - ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
 - felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit;
 - történet eseményeit időrendi sorrendben mondja el
 - Képes esztétikusan hatni környezetére
 - A természetes környezethez való viszonyulását pozitív attitűd jellemzi, szereti és védi a természetet, növényeket, állatokat
 - Rendelkezik a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükséges magatartási formákkal és szokások ismeretével
 - Képes felismerni elemi matematikai ok-okozati összefüggéseket (mennyiség, nagyság, tér, forma, szín, számfogalom tekintetében)
 - Megkülönbözteti az irányokat - síkban is
 - Érti és helyesen használja a névutókat (alá, fölé, közé, mögé, stb.)
- **Munka területén**
 - Örömmel végez munkát minden olyan területen, ahol arra szükség van
 - Munkavégzése igényessége tükrö
 - Kialakul feladattudata, munkavégzésében kitartó
 - Segít önmagán, észreveszi, ha valamit el kell végezni
 - Segít társainak és a felnőtteknek

- **Érzékelés és észlelés jellemzői**

- 6-7 éves korban jutnak el a helyes alaklátáshoz, melyben a rész-egész összefüggést is helyesen felismerik, ez az írás, olvasás elsajátításának alapvető kritériuma
- Kialakul a formaészlelés; méret, felület, szín, stb.
- Összehasonlítás során egyre pontosabb a felismerése és megkülönböztetése
- Egyre több kritériumot képes figyelembe venni több tárgy összehasonlításakor
- A tárgyakat tudja osztályozni nagyság, szín, forma szerint
- Jól tájékozódik a térben – síkban
- Háttérzajokból is kihallja a szavakat
- Képes a sorrendiség betartására, önálló sorba-rendezésre

Amennyiben bizonytalanok vagyunk az iskolakezdés tényét illetően, lehetőség van vizsgálat keretén belül segítséget kérni, mind a szülő, mind az óvoda számára. Az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi vizsgálatot a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Jászberényi Tagintézménye végzi, előzetes bejelentkezés alapján.

Jogszályi háttér:

- 2011. évi törvény a nemzeti köznevelésről 45. §
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 21. § (1-4), 93. § (1-3), (5)
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 7. § (1)

Források:

- https://www.google.hu/search?q=testmagass%C3%A1g&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=gEjTVN6VKcf2UPzXgNgE&ved=0CAgQ_AUoAQ&biw=1001&bih=626
- https://www.google.hu/search?q=TESTSÉMA&ie=utf-8&oe=utf-8&gws_rd=cr&ei=QUnTVPW6J4GqUOGrgdAB
- https://www.google.hu/search?q=helyes+ceruzafog%C3%A1s&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=hUnTVLX0N4L2Uoq2gZgE&ved=0CAgQ_AUoAQ&biw=1001&bih=626

Jászberény, 2015-02-09